ΑΝΤΡΕΑ ΚΑΜΙΛΛΕΡΙ

Σκύλος από τερακότα

Μετάφραση
Φωτεινή Ζερβού

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

Εκδόσεις Πατάκη — Σύγχρονη ξένη λογοτεχνία —
Σειρά Andrea Camilleri — 2
Αντρέα Καμιλλέρι, *Σκύλος από τερακότα*
Τίτλος πρωτοτύπου *Il cane di terracotta*
Μετάφραση Φωτεινή Ζερβού
Επιμέλεια, διορθώσεις Γιώργος Κασαπίδης
Σύνθεση εξωφύλλου Σ. Πατάκης Α.Ε.
Στοιχειοθεσία, σελιδοποίηση Αγγελική Κουτσούκου
Φιλμ RAY Ε.Π.Ε.
Μοντάζ Παναγιώτης Σαράτσης
Copyright © Sellerio editore via Siracusa 50 Palermo, 1996
Copyright © για την ελληνική γλώσσα, Εκδόσεις Πατάκη,
Αθήνα 1998
Πρώτη έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Οκτώβριος 2000
(Κ.Ε.Τ. 2344 - Κ.Ε.Π. 904/00)
ISBN 960-378-775-2

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

ΒΑΛΤΕΤΣΙΟΥ 14, 106 80 ΑΘΗΝΑ, Τηλ.: 36.38.362 - 36.45.236 Fax: 36.28.950
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, Τηλ.: 38.31.078
ΥΠΟΚ/ΜΑ: Ν. ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ 122, 563 34 ΘΕΣ/ΝΙΚΗ, Τηλ.: (031) 70.63.54-5

Ένα

Απο το ξημερωμα η ημέρα προβλεπόταν άστατη, με έναν αδύναμο ήλιο να ξεπροβάλλει για λίγο πίσω από τα γκρίζα σύννεφα και παγωμένες σταγόνες βροχής να πέφτουν αμέσως μετά· όλα αυτά συνοδεύονταν από ξαφνικές ριπές ανέμου. Ήταν μια από κείνες τις μέρες που όποιος επηρεάζεται σωματικά και ψυχικά από τις απότομες αλλαγές του καιρού σίγουρα θα υπέφερε, γιατί είναι ικανές να τον κάνουν συνεχώς ν' αλλάζει γνώμη και κατεύθυνση, σαν τα ντενεκεδένια κοκοράκια στις στέγες των σπιτιών που αλλάζουν διεύθυνση με το παραμικρό φύσημα του αέρα.

Ο αστυνόμος Σάλβο Μονταλμπάνο ανήκε σ' αυτή την άτυχη κατηγορία ανθρώπων. Είχε κληρονομήσει τούτο το κουσούρι από τη μητέρα του που ήταν αρκετά φιλάσθενη και, εξαιτίας των πονοκεφάλων της, κλεινόταν συχνά στο σκοτεινό υπνοδωμάτιό της· εκείνες τις μέρες περπατούσαν στις μύτες των ποδιών τους, γιατί δεν έπρεπε να ακούγεται μέσα στο σπίτι ο παραμικρός θόρυβος. Αντίθετα, η υ-

γεία αλλά και η διάθεση του πατέρα του δεν επηρεαζόταν ούτε από τον ήλιο ούτε από τη βροχή.

Για άλλη μια φορά αυτό το χαρακτηριστικό εκδηλώθηκε μόλις σταμάτησε το αυτοκίνητο στο δέκατο χιλιόμετρο του επαρχιακού δρόμου Βιγκάτα-Φέλα, όπως του είχαν υποδείξει να κάνει, και αμέσως ένιωσε την ανάγκη να ξαναβάλει μπροστά τη μηχανή και να γυρίσει πίσω, στέλνοντας στο διάολο την επιχείρηση. Κατάφερε όμως να συγκρατηθεί. Πάρκαρε καλύτερα στην άκρη του δρόμου καί άνοιξε το ντουλαπάκι στο ταμπλό του αυτοκινήτου για να πάρει το πιστόλι που συνήθως δεν είχε επάνω του. Το χέρι του έμεινε μετέωρο· ακίνητος και έκπληκτος κοίταξε το όπλο.

Παναγιά μου! Είναι αλήθεια! σκέφτηκε.

Το προηγούμενο βράδυ, περίπου μία ώρα πριν από το τηλεφώνημα του Τζετζέ Γκουλλότα που τον τάραξε — ο Τζετζέ ήταν βαποράκι ελαφρών ναρκωτικών και ιδιοκτήτης ενός υπαίθριου μπορντέλου γνωστού με το όνομα «Στάνη» — , ο Μονταλμπάνο διάβαζε ένα πολύ ενδιαφέρον αστυνομικό μυθιστόρημα· ο συγγραφέας του ήταν Ισπανός και είχε το ίδιο επίθετο με το δικό του, μόνο που στα ισπανικά προφερόταν Μονταλμπάν. Μια φράση τού είχε κάνει εντύπωση: «το πιστόλι κοιμόταν σαν ακίνητη σαύρα». Τράβηξε το χέρι του αηδιασμένος, έκλεισε το ντουλαπάκι και άφησε τη σαύρα στον ύπνο της. Έτσι κι αλλιώς, αν η συνάντηση ήταν ενέδρα,

δε θα του χρησίμευε το πιστόλι, οι άλλοι θα μπορούσαν να του την ανάψουν με τα Καλάσνικοφ όταν και όποτε ήθελαν, κι ύστερα χαιρετίσματα. Η μόνη του ελπίδα ήταν να μην είχε ξεχάσει ο Τζετζέ τα χρόνια που πέρασαν καθισμένοι στο ίδιο θρανίο, όταν πήγαιναν στο δημοτικό· μια φιλία που κράτησε και όταν μεγάλωσαν και την οποία σίγουρα δε θα τη χαλούσε ο Τζετζέ, λέγοντάς του μια οποιαδήποτε μαλακία για να τον ρίξει σε παγίδα. Όχι, σίγουρα όχι, θα ήταν οπωσδήποτε κάτι σημαντικό και θα έσκαγε σαν βόμβα.

Πήρε μια βαθιά ανάσα και άρχισε να περπατάει με αργό βήμα σ᾽ ένα στενό και γεμάτο πέτρες μονοπάτι που περνούσε μέσα από μεγάλες εκτάσεις με αμπέλια. Ήταν σταφύλια με ρώγες στρογγυλές και σκληρές· τα ονόμαζαν «ιταλικά σταφύλια», τα μόνα που μπορούσαν να καλλιεργηθούν σε τούτη την άγονη γη, γιατί τα άλλα σταφύλια, αυτά που κάνουν κρασί, καλύτερα ήταν να μην ξόδευαν χρήματα και κόπο επειδή δεν ευδοκιμούσαν σ᾽ αυτά τα μέρη.

Το σπιτάκι είχε μόνο έναν όροφο, ένα δωμάτιο κάτω κι ένα πάνω, βρισκόταν στην κορυφή του λόφου, μισοκρυμμένο πίσω από τέσσερις τεράστιες σαρακηνές ελιές. Ήταν ακριβώς όπως του το είχε περιγράψει ο Τζετζέ. Η πόρτα και τα παράθυρα ήταν ανοιχτά και ξεθωριασμένα, μπροστά στην αυλή υπήρχε μια τεράστια κάπαρη και γύρω γύρω πι-

κραγγουριές, οι οποίες μόλις ακουμπήσεις με την άκρη του παπουτσιού σου τους καρπούς τους σκάνε και σκορπίζουν σποράκια στον αέρα, κι ένας παλιός κουβάς για το νερό, άχρηστος πια από τη σκουριά που τον είχε καταφάει. Το χορτάρι είχε σκεπάσει τα πάντα τριγύρω. Όλα μαρτυρούσαν ότι το μέρος ήταν ακατοίκητο εδώ και χρόνια, επρόκειτο όμως για μια ψεύτικη εικόνα και ο Μονταλμπάνο ήταν πολύ ικανός και έμπειρος για να πιστέψει ό,τι έβλεπε. Αντίθετα ήταν σίγουρος ότι κάποιος τον παρακολουθούσε μέσα από το σπιτάκι, προσπαθώντας από τις κινήσεις του να καταλάβει τις προθέσεις του. Στάθηκε δυο βήματα μακριά από την πόρτα, έβγαλε το σακάκι του και το κρέμασε στο κλαδί μιας ελιάς, έτσι ώστε να δουν ότι δεν είχε πάνω του όπλο, και φώναξε όχι πολύ δυνατά, σαν φίλος που καλεί ένα φίλο του.

«Έι! Εσείς από το σπίτι!»

Δεν πήρε καμία απάντηση, δεν ακούστηκε κανένας θόρυβος. Ο αστυνόμος έβγαλε από την τσέπη του παντελονιού του τον αναπτήρα και το πακέτο με τα τσιγάρα του, έβαλε ένα στο στόμα του και το άναψε γυρίζοντας λίγο το σώμα του, για να μην του το σβήσει ο αέρας. Έτσι, όποιος ήταν μέσα στο σπίτι έβλεπε καλά την πλάτη του, όπως πριν είχε δει το στήθος του. Τράβηξε δυο ρουφηξιές, προχώρησε αποφασιστικά προς την πόρτα και χτύπησε δυνατά με τη γροθιά του, τόσο που ένιωσε να τον πονάνε

οι κόμποι των δαχτύλων του, που γδάρθηκαν από το ξεφλουδισμένο βερνίκι του ξύλου.

«Είναι κανείς εδώ;» φώναξε ξανά.

Όλα μπορούσε να τα περιμένει, εκτός από την ήρεμη και ειρωνική φωνή που ακούστηκε ξαφνικά πίσω του.

«Ναι, ναι, εδώ είμαι».

«Εμπρός; Εμπρός; Μονταλμπάνο; Σαλβούτσο! Ο Τζετζέ είμαι».

«Σε κατάλαβα, ηρέμησε. Τι κάνεις, μάτια μου γλυκά;»

«Καλά είμαι».

«Δούλεψε το στοματάκι σου αυτές τις μέρες; Όσο πας και γίνεσαι καλύτερος στο γλείψιμο;»

«Σαλβού, μη με κοροϊδεύεις. Ξέρεις ότι δεν κάνω τέτοια πράγματα, αλλά βάζω τους άλλους να τα κάνουν».

«Εσύ δεν είσαι ο δάσκαλος, Τζετζέ; Εσύ δε μαθαίνεις τις παρδαλές πουτάνες σου πώς πρέπει να κάνουν τα χείλη τους για να είναι πιο ηδονικό το γλείψιμο;»

«Σαλβού, αν ήταν έτσι όπως τα λες, τότε αυτές θα έπρεπε να μου κάνουν μάθημα. Στα δέκα τους τα ξέρουν όλα και στα δεκαπέντε είναι δασκάλες στο αντικείμενο... Ξέρω μια Αλβανίδα δεκατεσσάρων χρονών που...»

«Τι κάνεις, διαφημίζεις το εμπόρευμα;»

«Άκου, δεν έχω καιρό γι' αστεία. Πρέπει να σου παραδώσω κάτι, ένα δέμα».

«Τέτοια ώρα; Δεν μπορείς να μου το δώσεις αύριο το πρωί;»

«Αύριο δε θα είμαι στην πόλη».

«Ξέρεις τι έχει μέσα το δέμα;»

«Και βέβαια ξέρω. Αυτό το γλυκό που σου αρέσει, μουσταλευριά. Την έφτιαξε η αδελφή μου η Μαριαννίνα για σένα».

«Πώς πάει η Μαριαννίνα με τα μάτια της;»

«Καλύτερα. Πήγε στη Βαρκελώνη, οι γιατροί εκεί κάνουν θαύματα».

«Στη Βαρκελώνη γράφουν και ωραία βιβλία».

«Τι είπες;»

«Τίποτα. Κάτι δικά μου, μη δίνεις σημασία. Πού θα συναντηθούμε;»

«Σε μια ώρα, στο γνωστό μέρος».

Το γνωστό μέρος ήταν η μικρή παραλία της Πουντασέκκα, μια στενή λωρίδα άμμου κάτω από έναν απόκρημνο άσπρο βράχο, απρόσιτη από την ξηρά ή, μάλλον, προσπελάσιμη μόνο από τον Μονταλμπάνο και τον Τζετζέ, οι οποίοι είχαν ανακαλύψει ένα δύσβατο μονοπάτι από την εποχή που πήγαιναν στο δημοτικό· ήταν αρκετά ριψοκίνδυνο να πας με αυτοκίνητο. Η Πουντασέκκα ήταν μερικά χιλιόμετρα πιο κάτω από το σπιτάκι όπου ζούσε ο Μονταλμπάνο, δίπλα στη θάλασσα, λίγο έξω από τη

Βιγκάτα. Τη στιγμή που άνοιγε την πόρτα για να πάει στο ραντεβού, χτύπησε το τηλέφωνο.

«Γεια σου, αγάπη μου. Είμαι ακριβής στο ραντεβού μας. Πώς ήταν σήμερα η μέρα σου;»

«Μια μέρα σαν όλες τις άλλες. Η δικιά σου;»

«Τα ίδια. Άκου, Σάλβο, σκέφτηκα αρκετά αυτό που...»

«Λίβια, με συγχωρείς που σε διακόπτω. Δεν έχω πολύ χρόνο στη διάθεσή μου, μάλλον δεν έχω καθόλου. Με πρόλαβες στην εξώπορτα, την ώρα που ετοιμαζόμουν να βγω».

«Τότε βγες και καληνύχτα».

Η Λίβια έκλεισε το τηλέφωνο και ο Μονταλμπάνο έμεινε με το ακουστικό στο χέρι. Μετά θυμήθηκε ότι το προηγούμενο βράδυ είχε πει στη Λίβια να του τηλεφωνήσει τα μεσάνυχτα για να έχουν χρόνο να μιλήσουν. Στάθηκε για λίγο αναποφάσιστος, δεν ήξερε αν έπρεπε να τηλεφωνήσει αμέσως στην κοπέλα του στο Μποκκαντάσσε ή να τηλεφωνούσε μόλις θα γύριζε, μετά τη συνάντηση με τον Τζετζέ. Μ' ένα αίσθημα ενοχής έβαλε στη θέση του το ακουστικό και βγήκε.

Όταν έφτασε, με μερικά λεπτά καθυστέρηση, ο Τζετζέ βρισκόταν ήδη εκεί και περίμενε· περπατούσε νευρικός πάνω κάτω δίπλα στο αυτοκίνητο. Αγκαλιάστηκαν και φιλήθηκαν· είχαν πολύ καιρό να ιδωθούν.

«Πάμε να καθίσουμε μέσα στο αυτοκίνητό μου, κάνει ψύχρα σήμερα το βράδυ» είπε ο αστυνόμος.

«Μου ζήτησαν να μεσολαβήσω» άρχισε να λέει ο Τζετζέ μόλις μπήκε στο αυτοκίνητο.

«Ποιος;»

«Κάποιοι στους οποίους δεν μπορώ να αρνηθώ. Ξέρεις πολύ καλά ότι όπως κάθε έμπορος είμαι αναγκασμένος να πληρώνω ένα ποσό για να έχω την ησυχία μου και να μη μου τινάξουν τη δουλειά στον αέρα. Κάθε πρώτη του μήνα έρχεται κάποιος για να εισπράξει».

«Για λογαριασμό τίνος; Μπορείς να μου το πεις;»

«Για λογαριασμό του Τάνο του Έλληνα».

Ο Μονταλμπάνο παραξενεύτηκε, αλλά δεν άφησε να καταλάβει τίποτα ο φίλος του. Ο Γκαετάνο Μπεννίτσι, γνωστός με το παρατσούκλι ο «Έλληνας», δεν είχε δει ούτε με κιάλια την Ελλάδα, ούτε γνώριζε τίποτα γι᾽ αυτή τη χώρα, αλλά τον αποκαλούσαν έτσι από κάποια ευχάριστη διαστροφή εκείνοι που έμεναν στις πάνω γειτονιές της πόλης. Τον βάραιναν τουλάχιστον τρεις φόνοι και βρισκόταν στην ιεραρχία ένα σκαλί πιο κάτω από τους αρχηγούς· δεν ήξερε όμως ότι δούλευε στη Βιγκάτα και στα περίχωρά της, σ᾽ αυτά τα μέρη υπήρχαν οι οικογένειες Κουφάρο και Σινάγκρα, που συναγωνίζονταν για το ποια θα έλεγχε την περιοχή. Ο Τάνο ανήκε σε άλλη περιφέρεια.

«Τι σχέση έχει μ' αυτά εδώ τα μέρη ο Τάνο ο Έλληνας;»

«Τι ηλίθιες ερωτήσεις που κάνεις; Τι διάολο αστυνόμος είσαι αν δεν ξέρεις ότι εγκαταστάθηκε σ' αυτά τα μέρη και ότι για τον Τάνο δεν υπάρχουν περιοχές που απαγορεύονται, όταν πρόκειται για γυναίκες. Τον έχουν βάλει να ελέγχει όλα τα μπορντέλα του νησιού».

«Δεν το ήξερα. Συνέχισε».

«Σήμερα ήταν η καθορισμένη μέρα που περνάει ο υπεύθυνος για να εισπράξει τα χρήματα. Ήρθε κατά τις οκτώ το βράδυ, πήρε τα χρήματα που του έδωσα, αλλά αντί να φύγει, άνοιξε την πόρτα του αυτοκινήτου και μου είπε να μπω μέσα».

«Κι εσύ τι έκανες;»

«Μ' έκοψε κρύος ιδρώτας. Τι μπορούσα να κάνω; Μπήκα στο αυτοκίνητο και ξεκίνησε. Για να μην πολυλογώ, πήρε το δρόμο για τη Φέλα, ύστερα από μισή ώρα σταμάτησε...»

«Τον ρώτησες πού πηγαίνατε;»

«Βέβαια».

«Και τι σου απάντησε;»

«Δεν άνοιξε το στόμα του, σαν να μην είχα μιλήσει. Έπειτα από μισή ώρα μού είπε να κατεβώ· ήταν ένα μέρος έρημο, δεν υπήρχε ψυχή, και μου έκανε νόημα να πάρω ένα μονοπάτι. Ούτε σκύλος δεν περνούσε. Κάποια στιγμή, χωρίς να καταλάβω από πού διάολο, ξεφύτρωσε μπροστά μου ο Τάνο ο

Έλληνας. Κόντεψα να πάθω συγκοπή, έτρεμαν τα πόδια μου. Δεν ήταν από ανανδρία, πίστεψέ με, αλλά αυτός έχει σκοτώσει πέντε ανθρώπους».

«Πέντε;»

«Γιατί, εσείς πόσους του καταλογίζετε;»

«Τρεις».

«Όχι, κύριε, έχει κάνει πέντε φόνους, σ' το λέω με κάθε βεβαιότητα».

«Καλά, συνέχισε».

«Εγώ άρχισα αμέσως να λέω ότι ήμουν εντάξει με τους λογαριασμούς μου. Επειδή πληρώνω πάντα κανονικά, πίστευα ότι ο Τάνο ήθελε να αυξήσει το ποσό. Οι δουλειές μου πηγαίνουν καλά κι αυτοί το ξέρουν. Έκανα λάθος, δεν ήταν θέμα χρημάτων».

«Τι ήθελε;»

«Χωρίς καν να με χαιρετήσει, με ρώτησε αν σε γνωρίζω».

Ο Μονταλμπάνο νόμισε ότι δεν κατάλαβε καλά.

«Αν γνωρίζεις ποιον;»

«Εσένα, Σαλβού, εσένα».

«Κι εσύ τι του απάντησες;»

«Εγώ, χεσμένος από το φόβο μου, του είπα βέβαια ότι σε ξέρω μόνο εξ όψεως, ότι λέμε μια καλημέρα. Πίστεψέ με, με κοίταξε με βλέμμα παγωμένο, σαν αυτό των αγαλμάτων, μετά σήκωσε ψηλά το κεφάλι του, γέλασε χαριτωμένα και με ρώτησε ειρωνικά αν ήθελα να μου πει πόσες τρίχες έχω στον κώλο μου. Ήθελε να μου δείξει ότι ξέρει τα πάντα

για μένα, τη ζωή και το θάνατό μου, κι ας ελπίσουμε ότι ο δεύτερος θ' αργήσει πολύ να έρθει. Οπότε έσκυψα το κεφάλι και δεν ξανάνοιξα το στόμα μου. Τότε μου είπε να σου μεταφέρω ότι θέλει να σε δει».

«Πού και πότε;»

«Σήμερα τα ξημερώματα. Θα σου εξηγήσω σε ποιο μέρος».

«Ξέρεις γιατί θέλει να με δει;»

«Δεν ξέρω και δε θέλω να μάθω. Μου είπε να σε διαβεβαιώσω ότι πρέπει να τον εμπιστευτείς σαν αδερφό σου».

Πώς γινόταν να τον εμπιστευτεί σαν αδερφό; Αντί ο Μονταλμπάνο να ηρεμήσει στο άκουσμα αυτών των λέξεων, ένιωσε μια δυσάρεστη ανατριχίλα να διαπερνά τη ραχοκοκαλιά του· ήταν γνωστό σε όλους ότι ο πρώτος ανάμεσα στους τρεις ή πέντε φόνους του Τάνο ήταν αυτός του μεγαλύτερου αδερφού του Νικολίνο, πρώτα τον στραγγάλισαν και ύστερα, για κάποιον μυστηριώδη σημειολογικό κανόνα, τον έγδαραν προσεκτικά. Έπεσε σε μαύρες σκέψεις, οι οποίες έγιναν ακόμη πιο μαύρες από τη φράση που του ψιθύρισε ο Τζετζέ καθώς τον αγκάλιαζε από τους ώμους.

«Να προσέχεις, Σαλβού, ο Τάνο είναι ένα αδίστακτο κτήνος».

Επέστρεφε στο σπίτι οδηγώντας αργά, όταν εί-

δε τον Τζετζέ που τον ακολουθούσε με το αυτοκίνητο να του κάνει σήμα με τους προβολείς. Σταμάτησε στην άκρη του δρόμου, ο Τζετζέ τον πλησίασε και βγαίνοντας σχεδόν ολόκληρος από το παράθυρο, έδωσε στον Μονταλμπάνο ένα πακέτο.

«Θα ξεχνούσα τη μουσταλευριά».

«Ευχαριστώ. Νόμιζα ότι ήταν μόνο δικαιολογία, μια πρόφαση».

«Ποιος νομίζεις ότι είμαι; Κάποιος που άλλα λέει και άλλα εννοεί;»

Επιτάχυνε προσβεβλημένος.

Ο αστυνόμος πέρασε μια εφιαλτική νύχτα. Η πρώτη του σκέψη ήταν να τηλεφωνήσει στο διοικητή, να τον ξυπνήσει και να τον ενημερώσει, διασφαλίζοντας έτσι όλες τις πιθανές εξελίξεις που θα μπορούσε να έχει αυτή η ιστορία. Όμως ο Τάνο ο Έλληνας ήταν σαφής, όπως του είχε αναφέρει ο Τζετζέ: ο Μονταλμπάνο δεν έπρεπε να πει σε κανέναν τίποτα και στο ραντεβού έπρεπε να πάει μόνος του. Μόνο που δεν έπαιζαν κλέφτες κι αστυνόμους· ήταν υποχρέωσή του να ενημερώσει τους ανωτέρους του για να προετοιμάσουν μέχρι την τελευταία λεπτομέρεια την επιχείρηση και τη σύλληψη, ίσως να χρειάζονταν και ενισχύσεις. Ο Τάνο ήταν δέκα χρόνια φυγόδικος· κι αυτός πήγαινε ήσυχος και γαλήνιος να τον συναντήσει σαν να επρόκειτο για ένα φίλο που μόλις είχε επιστρέψει από την Αμερική.

Ούτε κουβέντα, ο διοικητής έπρεπε να ενημερωθεί οπωσδήποτε. Σχημάτισε τον αριθμό του τηλεφώνου του ανωτέρου του στη Μοντελούζα, την πρωτεύουσα της επαρχίας.

«Εσύ είσαι, αγάπη μου;» ακούστηκε η φωνή της Λίβια από το Μποκκαντάσσε της Τζένοβα.

Ο Μονταλμπάνο ένιωσε να του κόβεται και πάλι η ανάσα: Ήταν προφανές ότι το ένστικτό του δεν τον άφηνε να μιλήσει με το διοικητή, παίρνοντας λάθος νούμερο.

«Συγχώρεσέ με, αλλά δέχτηκα ένα ξαφνικό τηλεφώνημα και αναγκάστηκα να βγω».

«Δε βαριέσαι, Σάλβο, ξέρω πώς είναι η δουλειά σου. Συγχώρεσέ με που σου έκλεισα απότομα το τηλέφωνο, αλλά απογοητεύτηκα».

Ο Μονταλμπάνο κοίταξε το ρολόι του, έπρεπε να περιμένει τουλάχιστον τρεις ώρες μέχρι να συναντήσει τον Τάνο.

«Αν θέλεις, μπορούμε να μιλήσουμε τώρα».

«Τώρα; Λυπάμαι, Σάλβο, δεν το κάνω από πείσμα, αλλά θα προτιμούσα να μη μιλήσουμε τώρα. Πήρα ένα υπνωτικό χάπι και με το ζόρι κρατάω τα μάτια μου ανοιχτά».

«Εντάξει. Θα τα πούμε οπωσδήποτε αύριο. Σ' αγαπώ, Λίβια».

Η φωνή της Λίβια ξαφνικά άλλαξε, ακούστηκε ζωηρή και ταραγμένη.

«Μα τι τρέχει; Τι έχεις, Σάλβο;»

«Τίποτα, τι νομίζεις ότι έχω;»

«Όχι, αγαπημένε μου, δε μου τα λες καλά. Μήπως πρόκειται να κάνεις κάτι επικίνδυνο; Με κάνεις να ανησυχώ, Σάλβο».

«Πώς σου έρχονται τέτοιες σκέψεις;»

«Σάλβο, πες μου την αλήθεια».

«Δεν πρόκειται να κάνω τίποτα το επικίνδυνο».

«Δε σε πιστεύω».

«Γιατί;»

«Γιατί μου είπες ότι μ' αγαπάς. Από τότε που γνωριστήκαμε, μου το έχεις πει μόνο τρεις φορές, τις έχω μετρήσει, και κάθε φορά επρόκειτο να κάνεις κάτι επικίνδυνο».

Το μόνο που μπορούσε να κάνει ήταν να κλείσει το τηλέφωνο· με τη Λίβια στην άλλη άκρη του καλωδίου θα μπορούσε να μιλάει μέχρι το πρωί.

«Γεια σου, αγάπη μου, καλό ύπνο. Μην είσαι κουτή. Σ' αφήνω, πρέπει να βγω ξανά».

Και τώρα, πώς θα περνούσε η ώρα; Έκανε ντους, διάβασε μερικές σελίδες από το βιβλίο του Μονταλμπάν χωρίς να καταλάβει πολλά· πηγαινοερχόταν από το ένα δωμάτιο στο άλλο ισιώνοντας ένα κάδρο, ξαναδιαβάζοντας κάποιο γράμμα, κοιτάζοντας μια σημείωση, αγγίζοντας ό,τι βρισκόταν κοντά στα χέρια του. Ξανάκανε ντους, ξυρίστηκε και κόπηκε στο πιγούνι. Άνοιξε την τηλεόραση και την έκλεισε αμέσως, του προκαλούσε ναυτία. Τελικά, έφτασε η

ώρα. Ήταν ήδη έτοιμος να βγει, αλλά ένιωσε τη διάθεση να δοκιμάσει λίγη μουσταλευριά. Έμεινε έκπληκτος όταν ανακάλυψε ότι την είχε φάει σχεδόν όλη, το δέμα πάνω στο τραπέζι ήταν ανοιχτό και στο δίσκο που βρισκόταν μέσα στο δέμα δεν υπήρχε ούτε ίχνος από το γλυκό. Από τη νευρικότητά του είχε φάει όλο το γλυκό χωρίς να το καταλάβει και, το χειρότερο, ούτε που το ευχαριστήθηκε.

Δύο

Ο ΜΟΝΤΑΛΜΠΑΝΟ γύρισε αργά, σαν να προσπαθούσε να ζυγίσει τη φωνή που άκουσε, θυμωμένος με τον εαυτό του, γιατί αφέθηκε να τον ξαφνιάσουν σαν να ήταν αρχάριος. Ενώ βρισκόταν σε πλήρη ετοιμότητα, δεν κατάφερε να ακούσει τον παραμικρό θόρυβο.

Ένα μηδέν υπέρ σου, παλιοκερατά, αυτή τη φορά μού την έφερες! σκέφτηκε.

Αν και δεν είχε δει ποτέ το πρόσωπό του, τον αναγνώρισε αμέσως: Ο Τάνο, σε σχέση με τις περιγραφές που είχε δώσει η Σήμανση πριν από ένα χρόνο, τώρα είχε γένια, αλλά τα μάτια του ήταν ίδια, τελείως ανέκφραστα, παγωμένα σαν των αγαλμάτων, όπως είχε πει χαρακτηριστικά ο Τζετζέ.

Ο Τάνο ο Έλληνας χαιρέτησε σκύβοντας ελαφρά το κεφάλι του· στην κίνησή του δεν υπήρχε η παραμικρή υποψία κοροϊδίας. Αυτομάτως, ο Μονταλμπάνο ανταπέδωσε το χαιρετισμό. Ο Τάνο έγειρε προς τα πίσω το κεφάλι του και γέλασε.

«Θυμίζουμε εκείνους τους Γιαπωνέζους πολεμι-

στές με το σπαθί και το μεταλλικό θώρακα. Πώς τους λένε;»

«Σαμουράι».

Ο Τάνο άνοιξε τα χέρια του σαν να ήθελε να σφίξει στην αγκαλιά του τον άντρα που στεκόταν απέναντί του.

«Χαίρομαι που γνωρίζω προσωπικά τον αστυνόμο Μονταλμπάνο».

Ο Μονταλμπάνο αποφάσισε να κόψει τις φιλοφρονήσεις και να αρχίσουν αμέσως την κουβέντα τους, για να μπει έτσι αυτή η συνάντηση στο σωστό δρόμο.

«Δεν ξέρω πόσο θα χαρείτε που με γνωρίσατε».

«Μια χαρά όμως μου τη δώσατε».

«Δεν καταλαβαίνω, εξηγήστε μου».

«Μου μιλάτε στον πληθυντικό, σας φαίνεται λίγο; Στη ζωή μου έχω συναντήσει πολλούς μπάτσους, αλλά ούτε ένας δε μου μίλησε στον πληθυντικό».

«Νομίζω ότι αντιληφθήκατε, ελπίζω, πως αντιπροσωπεύω το νόμο, ενώ εσείς είστε ένας επικίνδυνος φυγόδικος και δολοφόνος; Και βρισκόμαστε πρόσωπο με πρόσωπο».

«Εγώ δεν είμαι οπλισμένος. Εσείς;»

«Κι εγώ».

Ο Τάνο άφησε το κεφάλι του να πέσει προς τα πίσω και γέλασε δυνατά.

«Ποτέ μου δεν έπεσα έξω με τους ανθρώπους, ποτέ!»

«Εγώ πρέπει να σας συλλάβω έτσι κι αλλιώς, είστε δεν είστε οπλισμένος».

«Βρίσκομαι εδώ για να με συλλάβετε εσείς, αστυνόμε. Αυτός ήταν ο λόγος για τον οποίο θέλησα να συναντηθούμε».

Ήταν ειλικρινής, δεν υπήρχε καμιά αμφιβολία, αλλά εκείνη η απροκάλυπτη ειλικρίνεια, επειδή δεν κατάφερνε να καταλάβει πού ήθελε να φτάσει ο Τάνο, τον έκανε να πάρει θέση άμυνας.

«Θα μπορούσατε να παραδοθείτε στο αστυνομικό τμήμα. Είτε εδώ είτε στη Βιγκάτα είναι το ίδιο πράγμα».

«Ε όχι, αστυνόμε μου, δεν είναι το ίδιο. Μένω κατάπληκτος που το ακούω από σας που είστε μορφωμένος· οι λέξεις δεν έχουν την ίδια σημασία. Αφήνω να με συλλάβουν, αλλά δεν παραδίνομαι. Πάρτε το σακάκι σας και πάμε να τα πούμε μέσα, εγώ εν τω μεταξύ θα ανοίξω την πόρτα».

Ο Μονταλμπάνο πήρε το σακάκι του από το κλαδί της ελιάς, το κράτησε στο χέρι και ακολουθώντας τον Τάνο μπήκε στο σπίτι. Μέσα ήταν τελείως σκοτεινά· ο Έλληνας άναψε μια λάμπα πετρελαίου κι έκανε νόημα στον Μονταλμπάνο να καθίσει σε μια από τις δυο καρέκλες που ήταν δίπλα σ' ένα μικρό τραπεζάκι. Στο δωμάτιο υπήρχε ένα ντιβάνι — μόνο με το στρώμα, χωρίς σεντόνια και μαξιλάρι — , ένα ντουλαπάκι με γυάλινα ράφια, όπου μέσα υπήρχαν μπουκάλια, ποτήρια, πιάτα, πακέτα

μακαρόνια, βάζα με σάλτσα, κονσέρβες. Υπήρχε μια στόβα και πάνω της ήταν ακουμπισμένα τηγάνια και κατσαρόλες. Μια κακοφτιαγμένη ξύλινη σκάλα οδηγούσε στον επάνω όροφο. Το βλέμμα όμως του αστυνόμου στάθηκε πάνω σ' ένα ζώο πολύ πιο επικίνδυνο από τη σαύρα που κοιμόταν μέσα στο ντουλαπάκι του αυτοκινήτου, ήταν ένα αληθινό δηλητηριώδες ερπετό που μισοκοιμόταν ακουμπισμένο στον τοίχο, δίπλα στο ντιβάνι.

«Θα σας βάλω λίγο κρασί, είναι πολύ καλό» είπε ο Τάνο σαν πραγματικός οικοδεσπότης.

«Ναι, ευχαριστώ» απάντησε ο Μονταλμπάνο.

Ένιωθε πραγματικά την ανάγκη να πιει λίγο κρασί, εξαιτίας του κρύου, της έντασης που αισθανόταν και της μουσταλευριάς που είχε καταβροχθίσει λαίμαργα.

Ο Έλληνας έβαλε κρασί και σήκωσε το ποτήρι.

«Στην υγειά σας».

«Και στη δική σας».

Το κρασί ήταν εξαιρετικό. Καθώς το έπινε, άρχισε να νιώθει ανακούφιση και ζέστη.

«Είναι πραγματικά καλό» παρατήρησε ο Μονταλμπάνο.

«Ένα ακόμα;»

Ο Μονταλμπάνο για να μην μπει στον πειρασμό, τράβηξε το ποτήρι του με μια απότομη κίνηση.

«Να αρχίσουμε την κουβέντα μας;»

«Ας αρχίσουμε. Λοιπόν, σας είπα ότι αποφάσισα να αφήσω να με συλλάβετε...»

«Γιατί;»

Η ερώτηση του Μονταλμπάνο έπεσε σαν κεραυνός και άφησε τον άλλο άφωνο. Έπειτα από μερικά δευτερόλεπτα μπόρεσε να συνεχίσει:

«Είμαι άρρωστος, έχω ανάγκη από θεραπεία».

«Μου επιτρέπετε; Αφού πιστεύετε ότι με γνωρίζετε καλά, θα ξέρετε σίγουρα ότι είμαι από εκείνους τους ανθρώπους που δεν είναι εύκολο να τους κοροϊδέψουν».

«Το έχω καταλάβει».

«Τότε λοιπόν γιατί δε με σέβεστε και μου λέτε μαλακίες;»

«Δεν πιστεύετε ότι είμαι άρρωστος;»

«Πιστεύω ότι είσαστε άρρωστος. Δε με πείθει όμως το γεγονός ότι για να ακολουθήσετε κάποια θεραπεία, έχετε ανάγκη να σας συλλάβουν. Αν θέλετε, μπορώ να σας εξηγήσω καλύτερα. Νοσηλευτήκατε για ενάμιση μήνα στην κλινική Παναγία της Λούρδης στο Παλέρμο και μετά για τρεις μήνες στην κλινική Τζετσεμάνι στο Τράπανι, όπου και σας εγχείρισε ο καθηγητής Αμέριγκο Γκουαρνέρα. Αν θέλετε, ακόμη και τώρα, κι ας έχουν αλλάξει λίγο τα πράγματα σε σχέση με όσα ίσχυαν πριν από μερικά χρόνια, θα βρείτε μια κλινική που θα ήταν διατεθειμένη να κάνει τα στραβά μάτια και να μην πληροφορήσει την αστυνομία για την παρουσία σας. Γι'

αυτό πιστεύω ότι ο λόγος για τον οποίο θέλετε να αφήσετε να σας συλλάβουμε δεν είναι επειδή είστε άρρωστος».

«Αν σας έλεγα ότι οι καιροί αλλάζουν και πως η ρόδα γυρίζει γρήγορα;»

«Αυτό μου φαίνεται πιο αληθοφανές».

«Βλέπετε, ο πατέρας μου, που ήταν τίμιος τον καιρό που η λέξη τιμή είχε νόημα, μου εξηγούσε όταν ήμουν μικρός ότι στο κάρο με το οποίο ταξιδεύουν οι τίμιοι πρέπει οι ρόδες του να έχουν πολύ γράσο για να γυρίζουν γρήγορα. Όταν πέθαναν οι άνθρωποι της γενιάς του πατέρα μου και ήρθε η σειρά μου να ανέβω στο κάρο, ένας συνομήλικος μου είπε: Γιατί πρέπει να ζητάμε το γράσο που μας χρειάζεται για το κάρο μας από τους πολιτικούς, τους δημάρχους, αυτούς που έχουν τις τράπεζες και όλους τους υπόλοιπους; Να κατασκευάσουμε μόνοι μας όσο γράσο μάς χρειάζεται! Πολύ καλά! Μπράβο! Συμφώνησαν όλοι. Βέβαια, πάντα υπήρχε εκείνος που έκλεβε το άλογο του συντρόφου του, που έκλεινε το δρόμο στο συνέταιρό του, που πυροβολούσε όσους ήταν μέσα στο κάρο, ήταν όμως ο καβαλάρης και το άλογο μιας άλλης συμμορίας... Μπορούσαμε όμως και λύναμε τις μεταξύ μας διαφορές. Οι δρόμοι έγιναν περισσότεροι και τα κάρα πολλαπλασιάστηκαν. Κάποια στιγμή ένας έξυπνος άνθρωπος σκέφτηκε και αναρωτήθηκε τι θα σήμαινε αν συνεχίζαμε να χρησιμοποιούμε το κάρο. Προ-

χωράμε αργά, εξήγησε, οι άλλοι είναι πιο γρήγοροι από μας, τώρα όλοι έχουν αυτοκίνητο, δεν μπορεί να αρνούμαστε την πρόοδο! Μπράβο! Ζήτω! Και όλοι έτρεξαν να πάρουν δίπλωμα οδήγησης και να αντικαταστήσουν το κάρο με αυτοκίνητο. Μερικοί όμως δεν κατάφεραν να περάσουν τις εξετάσεις για το δίπλωμα οδήγησης και έμειναν ή τους άφησαν απ᾽ έξω. Δεν είχαμε ούτε καν το χρόνο να εξοικειωθούμε με το καινούριο αυτοκίνητο, γιατί οι πιο νέοι από μας, που έμπαιναν σε αυτοκίνητο από τη μέρα που γεννήθηκαν και είχαν σπουδάσει νομικά και οικονομικά στην Αμερική ή στη Γερμανία, μας έδωσαν να καταλάβουμε ότι τα αυτοκίνητά μας δεν ήταν αρκετά γρήγορα και ότι έπρεπε να έχουμε ένα αυτοκίνητο πολύ γρήγορο, Φερράρι ή Μαζεράτι, εφοδιασμένο με ραδιοτηλέφωνο, με το οποίο μπορείς να τρέχεις σαν κεραυνός. Αυτοί οι νέοι μιλάνε με τα μηχανήματα και όχι με τους ανθρώπους, δεν ξέρουν ποιος είσαι, τι έχεις κάνει, αλλά και να το ξέρουν, το γράφουν στα παλιά τους τα παπούτσια· ούτε μεταξύ τους γνωρίζονται, επικοινωνούν μέσα από κομπιούτερ. Με λίγα λόγια, δεν υπολογίζουν κανέναν· μόλις δουν ότι έχεις κάποιο πρόβλημα με το αργό σου αυτοκίνητο, χωρίς να το καλοσκεφτούν σε πετάνε έξω από το δρόμο, κι εσύ καταλήγεις σ᾽ ένα χαντάκι με σπασμένο λαιμό».

«Κι εσείς δεν μπορείτε να οδηγήσετε Φερράρι».

«Ακριβώς. Γι' αυτό προτιμώ να αποτραβηχτώ, πριν βρεθώ σκοτωμένος σε κανένα χαντάκι».

«Μου δίνετε όμως την εντύπωση του ανθρώπου που δεν αποφασίζει να τα παρατήσει από μόνος του».

«Είναι δική μου απόφαση, αστυνόμε, σας διαβεβαιώ. Σίγουρα, υπάρχουν διάφοροι τρόποι που θα πείσουν κάποιον να αποφασίσει ελεύθερα. Κάποτε ένας φίλος μου που διάβαζε πολύ και ήταν μορφωμένος μου διηγήθηκε μια ιστορία που θα σας μεταφέρω λέξη προς λέξη. Την είχε διαβάσει σ' ένα γερμανικό βιβλίο. Ένας άντρας λέει σε κάποιον φίλο του: Βάζουμε στοίχημα ότι ο γάτος μου θα φάει καυτερή μουστάρδα, από αυτήν που μόλις τη βάζεις στο στόμα σου νιώθεις να καίγεται το στομάχι σου; Στους γάτους δεν αρέσει η μουστάρδα, απάντησε ο φίλος του. Εγώ όμως θα κάνω το γάτο μου να τη φάει, είπε ο άντρας. Θα του τη δώσεις να τη φάει με το ζόρι, με κλοτσιές και ξυλιές; ρώτησε ο φίλος του. Όχι, δε θα χρησιμοποιήσω καθόλου βία, θα τη φάει με τη θέλησή του, απάντησε ο άντρας. Μόλις έβαλαν το στοίχημα, ο άντρας πήρε ένα κουτάλι γεμάτο μουστάρδα, από κείνη που αρκεί να την κοιτάξεις και νιώθεις τα μάτια και το στόμα σου να καίγονται, έπιασε το γάτο και, τσαφ! του έχωσε τη μουστάρδα στον κώλο. Ο δύστυχος ο γάτος, νιώθοντας τον κώλο του να καίει τόσο πολύ, άρχισε να τον γλείφει. Γλείφοντας, γλείφοντας, έ-

φαγε με τη θέλησή του όλη τη μουστάρδα Αυτό είναι το σημαντικό».

«Κατάλαβα πολύ καλά. Και τώρα ας πιάσουμε την κουβέντα μας ξανά από την αρχή».

«Λοιπόν, έλεγα ότι θα αφήσω να με συλλάβετε, αλλά πρέπει να σκηνοθετήσω τη σύλληψή μου για να σωθώ».

«Δεν καταλαβαίνω».

«Θα σας εξηγήσω».

Του εξηγούσε αρκετή ώρα, πίνοντας κάθε τόσο ένα ποτήρι κρασί. Τελικά, ο Μονταλμπάνο πείστηκε από τους λόγους του Τάνο. Μπορούσε όμως να τον εμπιστευτεί; Αυτό ήταν το δύσκολο. Όταν ήταν νέος, περνούσε την ώρα του παίζοντας χαρτιά, του άρεσε αυτή η διασκέδαση, αλλά ευτυχώς μετά του πέρασε: Ένιωθε όμως ότι ο Τάνο δεν έπαιζε με σημαδεμένα χαρτιά, δεν προσπαθούσε να τον εξαπατήσει. Έπρεπε οπωσδήποτε να εμπιστευτεί αυτή του την αίσθηση, ελπίζοντας ότι δε θα έκανε λάθος. Ήθελε να φροντίσει και την παραμικρή λεπτομέρεια της σύλληψης για να αποφύγει την πιθανότητα να πάει κάτι στραβά. Όταν τελείωσαν την κουβέντα, ο ήλιος ήταν ήδη ψηλά στον ουρανό. Πριν βγουν από το σπιτάκι και αρχίσει η παράσταση, ο αστυνόμος κοίταξε επίμονα τον Τάνο στα μάτια.

«Πείτε μου την αλήθεια».

«Στις διαταγές σας, αστυνόμε Μονταλμπάνο».

«Γιατί διαλέξατε εμένα;»

«Γιατί είστε άνθρωπος που καταλαβαίνει και μου το αποδείξατε».

Ενώ κατέβαινε τρέχοντας το μονοπάτι ανάμεσα στ' αμπέλια, ο Μονταλμπάνο θυμήθηκε ότι στο αστυνομικό τμήμα θα είχε βάρδια ο Αγκατίνο Καταρέλλα και έτσι η τηλεφωνική συνδιάλεξη που σχεδίαζε να επιχειρήσει θα ήταν το λιγότερο δύσκολη, για να μην πούμε αρχή δεινών και επικίνδυνων παρεξηγήσεων. Ο Καταρέλλα αργούσε να καταλάβει, αργούσε να αντιδράσει και βέβαια τον πήραν στην αστυνομία γιατί ήταν μακρινός συγγενής του πρώην παντοδύναμου γερουσιαστή Κουζουμάνο, που, αφού πέρασε ένα καλοκαίρι στη φυλακή του Ουτσαρντόνε, άρχισε να αποκτά σχέσεις με καινούριους ισχυρούς ανθρώπους, για να κερδίσει ένα μεγάλο κομμάτι από την πίτα· αυτή η πίτα ως εκ θαύματος κάθε τόσο ανανεώνεται, αρκεί μόνο να αλλάξει κάποιο συστατικό. Τα πράγματα με τον Καταρέλλα μπερδεύονταν ακόμα περισσότερο όταν του λασκάριζε η βίδα, κάτι που συνέβαινε συχνά, και άρχιζε να μιλάει αυτά που εκείνος αποκαλούσε ιταλικά.

Μια μέρα παρουσιάστηκε μπροστά του και του είπε επί λέξει:

«Αστυνόμε, μήπως θα ξέρεις να μου κάνεις τις συστάσεις σε ένα γιατρό από κείνους που λέγονται ειδικοί;».